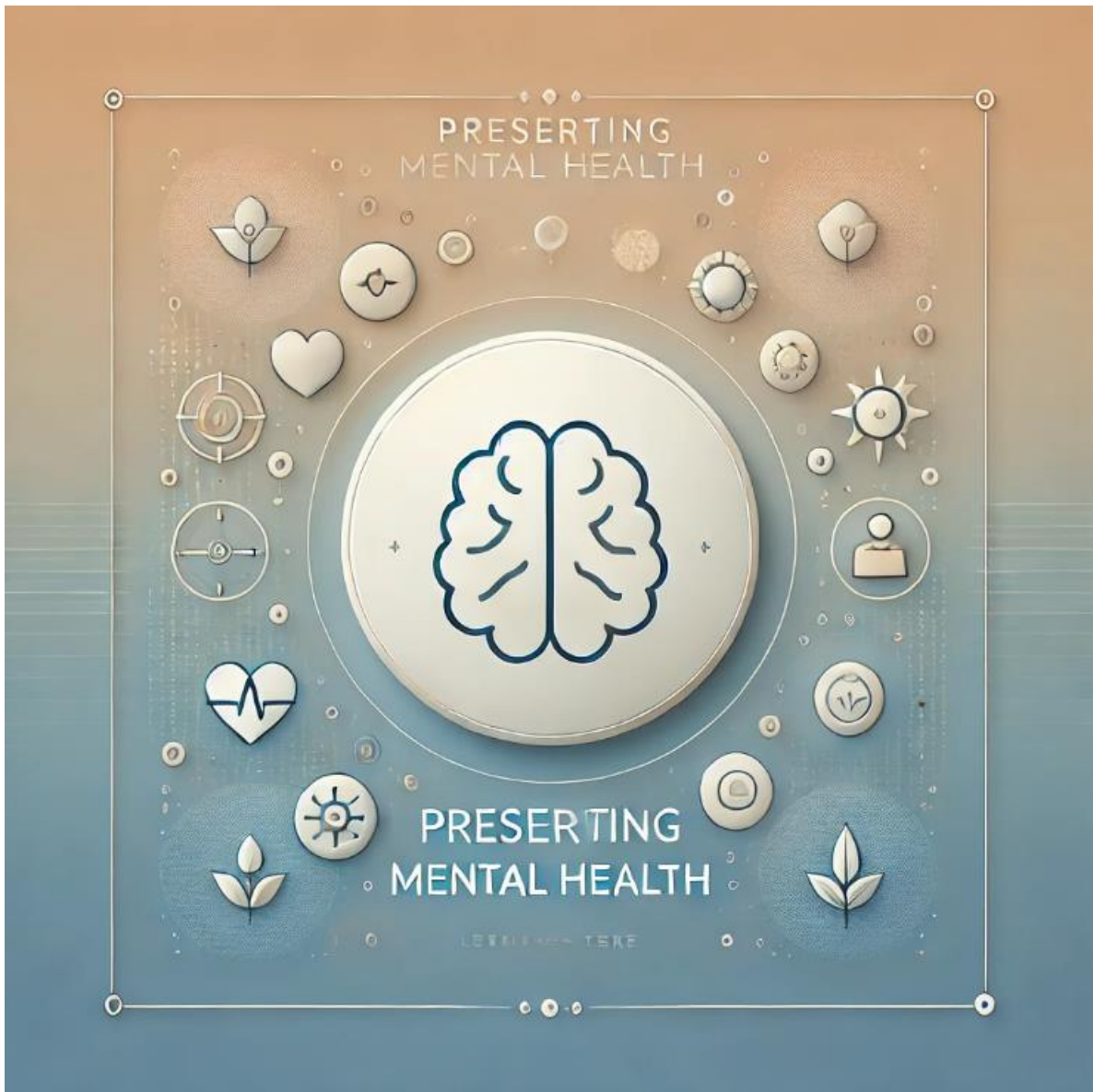


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ



**ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
ОСОБИСТОСТІ: ТУРБУЄМОСЬ ПРО СЬОГОДЕННЯ
- ПЛЕКАЄМО МАЙБУТНЄ:
збірник наукових праць
учасників круглого столу**

КИЇВ-2024

УДК 159.9 (043.2)

ББК 88.4я43

З 41

Рецензенти:

Андрущенко Т.В. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри психології, Факультет психології УДУ імені Михайла Драгоманова;

Мозгова Г.П. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психосоматики та психології здоров'я, Факультет психології УДУ імені Михайла Драгоманова.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 5 від 30 жовтня 2024 р.).

Збереження психічного здоров'я особистості: турбуємось про сьогодні – плакаємо майбутнє: збірник наукових праць учасників міжвузівського круглого столу (21 жовтня 2024 року, м.Київ) [Електронне видання] / Ред. колегія: Вольнова Л.М. – Київ, 2024. – 400 с.

Збірник містить тези доповідей учасників круглого столу та охоплює проблемні питання, що стосуються: особливостей професійної діяльності психолога у різних сферах та з різними групами клієнтів щодо збереження психічного здоров'я, актуальних проблеми соціалізації особистості у воєнний час, особливостей психологічної реабілітації, адаптації та психокорекції особистості в умовах війни, емоційного вигорання спеціалістів допоміжних професій та шляхів його подолання, особливостей комунікації у професійній діяльності психолога, психологічних особливостей спілкування в інформаційному просторі, психологічних механізмів становлення цінностей особистості, психологічної допомоги особистості в конфліктних ситуаціях, професійного благополуччя як ресурсу психічного здоров'я особистості.

© Колектив авторів, 2024

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

здійснюється у процесі виконання різних видів діяльності (ігрової, трудової, навчальної) та міжособистісної взаємодії з однолітками та дорослими. Разом з тим, розвиток емоційної сфери у дошкільника значною мірою залежить від її особистості та рівня вихованості.

Список використаних джерел

1. Адаленко Л. Дітям про емоції. *Дошкільне виховання*. 2004. № 6. С. 18-19
2. Заняття психолога з малятами / Упор. Т. Гончаренко. – К. : Шкільний світ 2005. – 128 с.
3. Емоційний розвиток дитини / Упоряд.: С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К. : Мікрос – СВС, 2003. – 112 с.
4. Кравець Г. Емоції та спілкування. *Дошкільне виховання*, 2004. – №2. – С. 21-23.

*Малигін Олександр Павлович,
викладач кафедри психології,
УДУ імені Михайла Драгоманова*

ТЕОРІЇ СУЇЦИДАЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ КРИЗОВИХ УМОВ

Актуальність проблеми. В умовах сучасних світових політично-економічних, екологічних криз суспільство переживає міцний психологічний тиск. Для суспільства України цей тиск багатократно посилений екстремальними умовами життя, викликаними повномасштабною війною та гібридною війною, яка почалася в результаті російського вторгнення на українські території у 2014 році. Все вище зазначене представляє собою фактори хронічного стресу, переживання життя у контексті кризових умов, що представляє собою ризик посилення тенденції суїцидальності. Оскільки за даними ВООЗ визначено, що саме в тривалих кризових умовах проблема суїцидальності набуває найбільшого поширення. Так, статистика ВООЗ свідчить про те, що понад 600 тисяч людей у світі прибігають до суїциду як до способу уникнути травматичних для них ситуацій. Отже, індивіди, що переживають емоційну нестабільність, вплив гострого та хронічного стресу, дистресу стикаються з глибокими психологічними проблемами [2, с. 11-15].

Ступінь розроблення проблеми. Аналіз літератури згідно з досліджуваною проблемою охоплює значний ряд філософських, соціологічних та психологічних аспектів. Так, наприклад, у філософських поглядах Платона та

Камю суїцид розглядається як моральний вибір до якого вдається людина у кризових життєвих ситуаціях. Своєю чергою, відомий нам батько психоаналіза – Фройд, а також його послідовник Адлер і родоначальник логотерапії Франкл, визначають проблему суїцидальності у якості певної відповіді особистості на внутрішній конфлікт, що відбувається в її картині світу та призводить до втрати сенсу буття. Тим часом Дюркгейм, в рамках соціологічного підходу характеризує суїцид як результат прояву соціальної ізоляції, а також розриву зв'язків між особою та суспільством. Отже, як ми можемо впевнитися, теорії суїцидальності розглядаються дослідниками досить широко і різнобічно, а сучасна суїцидологія направлена на дослідження проблем суїцидальності в парадигмі комплексного підходу, спираючись на проблематику кризових соціально-економічних чинників та наголошуючи на необхідності поєднання медичної допомоги, соціальної підтримки й психологічної профілактики [1, с. 8; 3, с. 11-12].

Виклад основного матеріалу. Термін “суїцид”, який походить від латинського слова “suicidium” визначається як “самовбивство”, але до кінця XIX століття його традиційно вживали як “самознищення” до тих пір поки в 1641 році Томас Браун вперше не використав його у відомому нам значенні. А згодом, після внесення терміна “суїцид” до Оксфордського словника у 1651 у значенні Томаса Брауна, поняття “самогубство” набуло загальноживаного значення в науковій та популярній літературі [1, с. 8]. Треба зазначити, що зміна до теорій та підходів у розумінні явища та поняття суїциду відбувалася з поступовим переходом соціуму від релігійних уявлень, згідно з якими суїцид поставав таким собі проявом зла, до більш раціональних і глибинних наукових теорій, які почали враховувати вплив соціальних криз та інших психологічних чинників на особистість, таких як стрес та психологічні травми, наприклад. Загалом, на сьогоднішні, виділяють три основні теоретичні підходи до визначення теорій суїциду:

- 1) ототожнення суїциду з безумством (Ж. Фальре, П. Пінель);
- 2) заперечення цієї зв'язки (П. Булацель, Е. Дюркгейм);
- 3) визнання можливості суїциду як серед психічно здорових, так і серед осіб із психічними розладами (Е. Крепелін, Л. Прозоров) [3, с. 17-18].

Висновки. Розуміння поняття “суїцид” пережило ряд трансформацій в масовій свідомості, позбувшись догматичних релігійних поглядів та набувши розуміння глибокої сутності травмівної дії кризових умов, на особистість людини та обтяжених хронічним переживанням стресу. Однак, ми розуміємо, що суїцид представляє собою багатовимірне явище, що детермінує потребу його обов'язкового та детального дослідження в рамках психологічних,

медичних, а також соціальних наук. А наявність кризових умов для життєдіяльності особистості є одним з вагомих факторів виникнення суїцидальних намірів та суїцидальної поведінки. Отже, факт виникнення кризових умов визначає нагальну потребу в отриманні психологічної підтримки з метою психопрофілактики суїциду, що особливо актуально для молоді, яка є більш незахищеною категорією населення у зв'язку з властивими їй особливостями вікового розвитку.

Список використаних джерел

1. Мацегора, Я. В., Колесніченко, О. С., Приходько, І. І., та ін. Психологія суїцидальної поведінки військовослужбовців: монографія. Харків: НА НГУ, 2021. 363 с. URI: https://books.ndcnangu.co.ua/knigi/Monograf_SUYiCID2021.pdf
2. Музиченко, І. В. Психологічні особливості суїцидальної поведінки особистості. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2017, С. 11-15. URI: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=
3. Федоренко, Р. П. Психологія суїциду (2-ге вид., змін. та доп.). Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 492 с. URI: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051645.pdf>

***Носова Олена Вікторівна,**
аспірантка 3-го року навчання,
спеціальності 053 «Психологія»
кафедри соціальної психології
УДУ імені Михайла Драгоманова*

***Науковий керівник:**
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної психології
Матяш-Заяц Людмила Петрівна*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ З ТРАВМАТИЧНИМ ДОСВІДОМ

Актуальність проблеми. Тема стресостійкості осіб юнацького віку, особливо в контексті травматичного досвіду, завжди була актуальною, та особливо у сучасних реаліях, коли молодь стикається зі значними викликами,